

باید های و نبایدهای بیمار
<div><ul style="list-style-type: none"><div> بیمار باید به قضا و قدر الهی خشنود باشد و در برابر تقدیر الهی، صبر پیشه کند و گمانش را نسبت به پروردگارش نیکو گرداند، که چنین وضعیتی به نفع او خواهد بود.</div> <div> حالت بیمار در هنگام مرض موت ، باید میان بیم و امید باشد، در برابر گناھانی که انجام داده از خدا بترسد و در عین حال، به رحمت پروردگار، امیدوار باشد.</div> <div> با وجود بیماری سخت، برای بیمار، جایز نیست که آرزوی مرگ نماید.</div> <div> اگر حق کسی به عهده بیمار است، آنرا برگرداند و اگر برایش ممکن نبود، وصیت نماید. چنانکه رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود: قبل از مرگ و فرارسیدن روزی که در آن ، پول و ثروت پذیرفته نمی شود، حق مردم را بپردازید. در غیر اینصورت ، اعمال نیک انسان به طلبکاران داده می شود. اگر کفایت نکنند، اعمال بد طلبکاران، بر دوش او نهاده می شود.</div> <div> بیمار در وصیت خود نسبت به پرداخت حقوق دیگران تاخیر ننماید.</div> <div> بیمار باید در حق خویشاوندانی که از او ارث نمی برند وصیت کند.</div> <div> همچنین بیش از یک سوم ترکه (مالی که از میت باقی می ماند)را وصیت نکنند، بلکه کمتر از یک سوم باشد.</div> <div> مریض در وقت وصیت، دو نفر مرد عادل و مسلمان را شاهد قرار بدهد، اگر دو مسلمان پیدا نشد، دو نفر غیر مسلمان را شاهد بگیرد،</div> <div> وصیت برای والدین و سایر خویشاوندانی که از میت ارث می برند، بوسیله آیه میراث، منسوخ شده است و رسول الله صلی الله علیه و سلم در خطبه حجّه الوداع بطور روشن و شفاف آن را توضیح داده <div><ul style="list-style-type: none"><div> ضرر رساندین به دیگران، در وصیت حرام است. مانند اینکه شخصی درباره محروم شدن بعضی از وارثان از ارث، وصیت کند. یا بعضی را نسبت به بعضی دیگر ترجیح دهد.</div> <div> وصیت ظالمانه، باطل و مردود است.</div> <div> با توجه به اینکه اغلب مردم در این زمان مبتلا به بدعت های متعدد در امور دین و بویژه در مسائل مربوط به جنازه و میت هستند، بر انسان مسلمان واجب است وصیت کند تا مطابق سنت رسول الله صلی الله علیه و سلم تکفین و تجهیز شود.</div></div></div></div>
تلقین کسی که در حال مرگ است
<div><ul style="list-style-type: none"><div> کلمه شهادت «شَهِد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمد رسول الله» را برای بیمار بخوانند و به او تلقین کنند. برای بیمار در حضورش دعای خیر بکنند و سخن دیگری را بر زبان نیاورند.</div> <div> تلقین، آنطور که بعضی می پندارند فقط خواندن کلمه شهادت در حضور بیمار نیست، بلکه تلقین تشویق نمودن بیمار به خواندن کلمه است</div> <div> اما در مورد خواندن سوره «یاسین» و رو به قبله کردن بیمار، حدیث صحیحی وجود ندارد. حتی ابو سعید رو به قبله کردن بیمار را مکروه می دانست و می گفت: «لیس المیت امرءاً مسلماً!؟» مگر میت فرد مسلمانی نیست؟! </div> <div> اگر مسلمانی هنگام وفات کافری، حضور داشت اسلام را به وی عرضه نماید، تا مسلمان شود.</div></div>
مسئولیت اطرافیان، پس از وفات شخص
<div><ul style="list-style-type: none"><div> چشم هایش را ببندند و برایش دعای خیر بکنند،</div> <div> تمام بدنش را با پارچه ای بپوشانند.</div> <div> اگر کسی در حالت احرام، فوت نماید، سر و صورتش را نپوشانید</div> <div> پس از اینکه شخص فوت نمود، هر چه سریعتر او را تجهیز کنید.</div> <div> میت را باید در شهری که فوت کرده است به خاک سپرد. زیرا انتقال میت از شهری به شهری دیگر، با حدیث <i>أسرعوا بالجنازة</i> منافات دارد</div> <div> امام نووی می گوید: حتی اگر کسی وصیت کرده بود که جنازه اش را به شهری دیگر ببرند، به وصیت اش عمل نشود و طبق رأی اکثر علماء انتقال جنازه از محلی به محلی دیگر حرام و ناجایز است. (الاذکار)</div> <div> بازماندگان شخص فوت شده، برای پرداخت بدهی های میت از مالش مبادرت ورزند. حتی اگر تمام ثروتش در این راه صرف شود. و اگر ثروتی از خود باقی نگذاشته بود ولی در زمان حیات برای پرداخت بدهی‌های خود تلاش نموده بود، دولت مکلف است که بدهی هایش را بپردازد. و اگر دولت، چنین نکرد و افراد خیری بدهی هایش را پرداخت نمودند اشکالی ندارد .</div></div>
انچه بعد از مردن برای حاضرین و غیر حاضرین جایز است:
<div><ul style="list-style-type: none"><div> آشکار نمودن چهره میت و بوسیدن آن و همچنین تا سه روز بخاطر از دست دادن اش اشک ریختن جایز است</div></div>

مسئولیت خویشاوندان میت
<div><ul style="list-style-type: none"><div> صبر بر رضا و قضا و قدر الهی.</div> <div> مسئولیت دیگری که بر خویشاوندان واجب می گردد، استرجاع، یعنی خواندن [انا لله و انا الیه راجعون] است.</div> <div> عدم استفاده از آرایش و زیور آلات توسط زنان بخاطر درگذشت شوهران تا چهار ماه و ده روز و برای وفات فرزندان و سایر خویشاوندان تا سه روز، منافی با صبر نیست.</div> <div> البته در صورت فوت غیر شوهر اگر زنی برای شوهرش آرایش کند، بهتر است</div></div>

آنچه بر خویشاوندان میت حرام است

۱- نوحه خوانی۲- زدن به سر و صورت و چاک کردن سینه ۳-کندن موها ۴- پریشان کردن موها ۵-اعلام فوت شخص از بالای مناره ها و غیره

شیوه جایز اعلام خبر مرگ

اعلام وفات مرگ اگر مانند شیوه های جاهلیت نباشد، جایز است. و حتی در برخی موارد که میت کسی را نداشته باشد که کار کفن و دفنش را انجام دهد، واجب می گردد

- برای کسی که خبر مرگ فردی را اعلام می کند، مستحب است، برای او از مردم طلب استغفار کند.

نشانه های خاتمه به خیر شدن

۱- گفتن کلمه شهادت هنگام قبض روح ۲-عرق پیشانی ۳-مردن در شب جمعه یا روز آن ۴- شهید شدن در عرصه های نبرد. ۵-مرگ در حال جهاد در راه خدا ۶-مردن در طاعون ۷-مرگ بر اثر اسهال ۸-مرگ در اثر غرق شدن یا زیر آوار رفتن ۹-مردن زن در ایام نفاس و در اثر زایمان ۱۰- مرگ در اثر آتش سوزی و سینه پهلو(ذات الجنب) ۱۱-مردن در اثر بیماری سل ۱۲- مردن برای دفاع از مالی که در برابر غضب و چپاول قرار دارد. ۱۳-مرگ در راه دین و حفاظت جان خویش ۱۴- مرگ در حال پاسداری از مرزهای مهین اسلامی ۱۵-مردن در حال انجام عمل نیک

از میت به نیکی یاد کردن

مذکر خیر میت از طرف جمعی از مسلمانان راستین و حداقل دو نفر اهل علم و ایمان از همسایگان که درباره او اطلاع کافی داشته باشند، موجب رفتن میت به بهشت می شود.

مردن هنگام ماه یا خورشید گرفتگی

مردن هنگام ماه یا خورشید گرفتگی ، حاکی از بزرگی و کرامت شخص نمی باشد. و این باور که چنین پدیده ای نشانه عظمت و بزرگی متوفی است، از جمله پندارهای باطل دوران جاهلی است که رسول الله **صلی الله علیه و سلم** روز وفات فرزندش ابراهیم که خورشید گرفتگی بوقوع پیوست، بر آن خط بطلان کشید.

غسل دادن میت

مذ غسل دادن میت، اجر فراوان دارد، البته با دو شرط:
اول: غسل دهنده اگر چیز ناگواری از میت مشاهده کند، آن را کتمان نماید.
دوم: هدف غسل دهنده خشنودی خداوند باشد و خواستار مزد و منتظر سپاس و تشکر از مردم نباشد.
مذ کسی که میت را غسل داده، مستحب است که خود نیز غسل کند.
مذ کسی که در میدان جنگ شهید شود، او را غسل ندهید اگر چه جنب باشد،
مذ وقتی کسی وفات یافت، باید جمعی از مردم برای غسل دادن وی مبادرت ورزند.
مذ رسول الله **صلی الله علیه و سلم** درباره کسی که در حالت احرام از بالای شتر افتاد و فوت کرد، فرمود: (او را با آب و سدر غسل دهید). بخاری و مسلم
مذ همچنین رسول الله **صلی الله علیه و سلم** درباره دخترش؛ زینب؛ فرمود: (سه بار، پنج بار، هفت بار یا بیشتر از آن، او را غسل دهید).

مذ در غسل دادن میت، نکات زیر رعایت شود:
۱- حداقل سه بار و در صورت نیاز بیشتر غسل داده شود. ۲- تعداد غسل ها فرد باشد نه زوج. ۳- برای نظافت بیشتر با سدر، صابون و امثال آن ، غسل داده شود. البته شخصی که در احرام بمیرد نباید او را مواد خوشبو زد. ۴- با آخرین آب غسلش، مقداری مواد خوشبو مخلوط گردد و بهتر است که از کافور استفاده شود. ۵- گیسوهای زن را باز کنند و خوب شستشو دهند. ۶- موهای میت را (چه زن باشد و چه مرد) شانه بزنند. ۷- موهای زن را به سه قسمت تقسیم کنند و پشت سرش آویزان کنند. ۸- غسل را از سمت راست و از اعضای وضوی میت شروع کنند.۹- میت مرد را مردان، و میت زن را زنان، غسل دهند. مگر در موارد استثنایی ۱۰- پس از درآوردن لباسهای میت، پارچه ای روی آن قرار دهند و غسل دهنده نیز با پارچه یا دستکش، او را غسل دهد. ۱۲- زن و شوهر می توانند یکدیگر را غسل دهند و هیچگونه مانعی وجود ندارد۱۳- میت را کسی غسل دهد که احکام آن را بهتر می داند، بویژه اگر از نزدیکان و خویشاوندان او باشد.

تکفین میت

مذ پس از غسل دادن میت، واجب است که او را کفن کنند. رسول اکرم **صلی الله علیه و سلم** درباره شخصی که در حالت احرام از روی شتر به زمین افتاد و فوت کرد، فرمود: او را با همان لباس احرام، کفن کنید.
متفق علیه
مذ کفن یا قیمت آن، از مال میت تهیه شود. اگر چه بجز قیمت کفن، چیز دیگری نداشته باشد.
مذ بهتر است که کفن بزرگ و گشاد باشد و تمام بدن میت را بپوشاند .
مذ اگر پارچه کفن کم بود، از قسمت سر میت شروع کنند تا هر جا که برسد. و باقیمانده بدنش را با گیاه اذخر یا هر گیاهی دیگر، بپوشانند.
مذ اگر تعداد مردگان زیاد بود. و پارچه باندازه کافی برای کفن کردن وجود نداشت، می توان تعدادی از آنها را با یک کفن پوشاند. و هر کدام که قرآن بیشتر می داند در قبر، جلوتر از دیگران قرار گیرد.
مذ بیرون آوردن لباسهای شهید که در آنها به شهادت رسیده است، جایز نیست. بلکه با همان لباسها دفن گردد.
مذ مستحب است که پارچه ای دیگر ، روی لباسهای شهید گذاشته شود
مذ محرم اگر فوت کند، در همان لباس احرام، کفن گردد.
مذ در کفن رعایت نکات زیر مستحب است:

۱-سفید بودن کفن. ۲-کفن، شامل سه قطعه پارچه باشد. ۳-در صورت امکان ، یکی از سه پارچه کفن خط دار باشد. ۴-کفن را سه بار، مواد خوشبو بزنند.
مذ برای کفن پارچه گرانیقیمت و همچنین بیشتر از سه قطعه جایز نیست.
مذ کفن زن هم مانند کفن مرد است و هیچ دلیلی بر تفاوت کفن زن و مرد وجود ندارد.

تشییع و حمل جنازه

مذ حمل جنازه و تشییع آن واجب است.
مذ تشییع جنازه دارای دو مرحله است:
الف- تشییع جنازه از خانه و محل فوت تا جایی که بر او نماز خوانده می شود.
ب- همراهی جنازه از خانه و محل فوت تا پایان تکفین و تدفین.
مذ بدون تردید،تشییع جنازه نوع دوم بهتر و باعث اجر بیشتر است.
مذ البته این فضیلت تشییع جنازه برای مردان است نه برای زنان.
مذ در تشییع جنازه، نباید اعمال خلاف شرع انجام داد. دو عمل، به نص حدیث، در تشییع جنازه ممنوع شده است. اول: گریه کردن با صدای بلند،دوم: بهمراه بردن بخور و آتش. چنانکه رسول الله **صلی الله علیه و سلم** می فرماید:
مذ ذکر با صدای بلند نزد جنازه نیز مانند گریه کردن با صدای بلند، ممنوع است و بدعت محسوب می گردد
مذ شتاب در انتقال جنازه ، برای تکفین و تدفین ، واجب است. البته شتابی که با دویدن نباشد
مذ حرکت از پشت سر جنازه، جلو و سمت راست و سمت چپ آن جایز است. بشرطی که با جنازه ، نزدیک باشند. مگر کسی که سوار است

مذ راه رفتن پشت سر میت و پیشاپیش آن، از رسول الله **صلی الله علیه و سلم** عملاً به ثبوت رسیده است
مذ تشییع جنازه به حالت سواره نیز جایز است، بشرط اینکه پشت سر جنازه حرکت کنند
مذ هنگام بازگشت از تشییع جنازه ، سوار شدن بدون کراهیت جایز است.

مذ حمل جنازه با کالسکه و اتومبیل های ویژه و سوار شدن تشییع کنندگان بر آنها، شرعاً جایز نیست
مذ حدیث ایستادن و بلند شدن برای جنازه ، منسوخ شده است. بلند شدن دو صورت دارد: یکی اینکه وقتی جنازه از کنار آنها بگذرد، کسانی که نشسته اند، برای آن بلند شوند.دوم اینکه قبل از گذاشتن میت بر روی زمین ، تشییع کنندگان ننشینند.

مذ برای کسانی که جنازه را بر دوش می گیرند مستحب است که وضو بسازند.

نماز جنازه

مذ نماز خواندن بر میت مسلمان، فرض کفایه است.
مذ نماز جنازه در حق دو کس فرض نیست: الف- کودکی که به سن بلوغ نرسیده باشد ب- شهید،
مذ نماز جنازه در حق چه کسی جایز است؟

۱- خواندن نماز جنازه بر طفل جایز است حتی اگر سقط شده باشد. ۲- شهداء نیز از جمله کسانی هستند که نماز جنازه بر آنان، جایز است. ۳- کسی که به خاطر حدی از حدود شریعت ، کشته شود. ۴- شخص فاجر یعنی کسی که مرتکب معاصی و محرّمات می شود.

مذ بر بدهکاری که مال به اندازه کافی برای پرداخت دیونش باقی نگذاشته است، نماز جنازه خوانده شود
مذ اگر جنازه ای بدون نماز جنازه دفن گردد و یا تعدادی بر او نماز خوانده و تعدادی نخوانده باشند، می توان بر قبرش نماز جنازه خواند. البته در صورت دوم، امام باید از کسانی باشد که قبلاً بر او نماز نخوانده است.

*اگر مسلمانی، در کشوری یا شهری فوت کند که کسی در آنجا نباشد تا بر او نماز جنازه بخواند، مسلمانان می توانند بر او غائبانه نماز جنازه بخوانند
* استغفار و طلب رحمت برای کفار و منافقین حرام است.
* نماز جنازه ، مانند نمازهای پنجگانه واجب است و به جماعت برگزار شود.
* حداقل تعداد شرکت کنندگان در نماز جنازه، سه نفر باشد و کثرت حضور نمازگزاران فضیلت و منفعتی برای میت است.

*مستحب است که نمازگزاران در سه یا بیش از سه صف، پشت سر امام بایستند.

*اگر تعداد نمازگزاران فقط دو نفر بود مقتدی در کنار امام نایستد، چنانچه در سایر نمازها، سنت است که در سمت راست امام قرار گیرد بلکه سنت است پشت سر امام قرار بگیرد.

*حاکم یا قائم مقام او در نماز جنازه بر ولی میت حق تقدم دارد، اگر حاکم یا جانشین او حاضر نباشد، حق تقدم امامت با کسی است که در قرائت و فهم قرآن مهارت بیشتری داشته باشد
*در صورت تعدد اموات چه مرد باشند و چه زن، یک نماز برای همه آنان کفایت می کند و، جنازه مردان حتی اگر نابالغ باشند، طوری گذاشته شود که نزدیک امام باشند و جنازه زنان به طرف قبله گذاشته شود.

* همچنین جائز است که بر هر یک از جنازه ها ، جدا گانه نماز میت خوانده شود. بلکه افضل و اصل همین است

* برگزار نمودن نماز جنازه در مسجد نیز، جایز است و خواندن نماز جنازه در میان قبرها جایز نیست.
* البته بهتر است که نماز جنازه در بیرون مسجد، در محلی که برای نماز جنازه در نظر گرفته شده است، خوانده شود. چنانکه روش غالب در زمان حیات رسول الله **صلی الله علیه و سلم** چنین بود.
* امام در نماز جنازه در مقابل سر میت مرد و در برابر پهلولی میت زن بایستد
*در نماز جنازه چهار یا پنج الی نه تکبیر گفته شود.

*مشروع است که در تکبیر اول دست ها را بلند کنند.

* دست راست بر پشت کف، مچ و ساعد دست چپ گذاشته و روی سینه بسته شود.

*بعد از تکبیر اول، سوره فاتحه و سوره ای دیگر خوانده شود و در نماز جنازه قرائت با صدای آهسته خوانده شود

* بعد از تکبیر دوم برای رسول خدا درود فرستاده شود،

*بعد از تکبیر دوم و درود بر رسول الله **صلی الله علیه و سلم** بقیه تکبیرات را گفته و با اخلاص برای میت دعا کند،

*در نماز جنازه، دعاهایی خوانده شود که از رسول الله **صلی الله علیه و سلم** منقول هستند، که عبارتند از:

۱- **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ وَأَكْرِمْ نَزْلَهُ وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالتَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَتَقَّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا تَقَيَّتِ النَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ وَأَبْدِلْهُ دَارًا حَيْرًا مِنْ دَارِهِ وَأَهْلًا حَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ وَزَوْجًا حَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ النَّارِ**

۲- **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرْنَا وَأُنْثَانَا وَشَاهِدِنَا وَعَافِينَا اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَيِ الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَيِ الْإِيمَانِ اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تَضِلَّنَا بَعْدَهُ**

اللَّهُمَّ إِنْ فُلَانٌ بَنُ فُلَانٍ فِي ذِمَّتِكَ فَتَبِّهْ قَلْبَهُ فَتَبِّهْ الْقَبْرَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ مِنْ ذِمَّتِكَ وَحَبْلِ جِوَارِكٍ فَتَبِّهْ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَمْدِ لِلَّهِمَّ فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ».

۴- **اللهم ، عبدک و ابن امتک احتاج الی رحمتک و انت غنی عن عذابه ان کان محسناً فزد فی حسناته و ان کان مسیئاً فتجاوز عنه».**

* – بعد از تکبیر آخر و قبل از سلام ، نیز دعا کردن جایز و مشروع است

* – در آخر، مانند سایر نمازها،نخست به طرف راست و سپس به طرف چپ، سلام بگوید. اکتفا به یک سلام نیز جایز است. در نماز جنازه، سنت است که امام و مأمومین آهسته سلام گویند.

تذکر – نماز جنازه در اوقات سه گانه ای که اقامه نماز در آن حرام است، جایز نیست.

۱- *لحظه طلوع خورشید تا زمانی که خورشید باندازه یک نیزه، بالا بیاید.*

۲-*لحظه ای که خورشید در وسط آسمان قرار گیرد تا این که زوال یابد.*

۳- *لحظه ضعیف شدن خورشید، یعنی وقتی که نور آن مایل به زردی می شود تا زمانی که غروب می کند.*

دفن و احکام متعلق به ان

* مسلمان در کنار کافر و کافر در کنار مسلمان دفن نشود، بلکه مسلمان در مقبره مسلمانان و کافر در گورستان کفار دفن شود. مساله از زمان رسول الله **صلی الله علیه و سلم** تا امروز چنین بوده است.
*سنت است که اموات در مقبره دفن شوند. زیرا رسول الله **صلی الله علیه و سلم** اموات را در گورستان بقیع دفن می کرد، همچنین شهدا از حکم مذکور مستثنی می باشند. چرا که شهیدان در محل شهادتشان دفن می شوند و به مقابر منتقل نمی شوند.

*واجب است قبر، باندازه کافی عمیق، عریض و نیکو حفر شود و کندن لحد و شق هر دو جایز است
* دفن کردن دو یا بیش از دو میت در حالت اضطرار در یک قبر اشکالی ندارد و در این صورت حق تقدم با کسی است که از فضل بیشتری برخوردار بوده است.

***دفن میت در شرایط زیر بدون ضرورت جایز نیست:**

الف– دفن در اوقات سه گانه

۱- *لحظه طلوع خورشید تا زمانی که خورشید باندازه یک نیزه، بالا بیاید.*

۲-*لحظه ای که خورشید در وسط آسمان قرار گیرد تا این که زوال یابد.*

۳- *لحظه ضعیف شدن خورشید، یعنی وقتی که نور آن مایل به زردی می شود تا زمانی که غروب می کند.*

ب– دفن در شب، دفن کردن در شب، در صورت نیاز شدید مانعی ندارد. حتی روشن کردن چراغ و بردن آن داخل قبر بمنظور آسان شدن عملیات حفر و دفن اشکالی ندارد
* برای شوهر جایز است که امر تجهیز و تدفین همسر خود را شخصاً به عهده بگیرد.

*مردان باید میت را دورن قبر بگذارند، نه زنان. حتی اگر میت زن باشد. اولیای میت ، برای قرار دادن میت به داخل قبر بدلیل آیه **(وَأُولَ الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ)** (انفال:۷۵)، از دیگران حق تقدم دارند.

* مرد، می تواند میت زن را در داخل قبر بگذارد. بشرطیکه شب قبل با همسرش مقاربت نکرده باشد چه شوهرش باشد چه دیگری، محرم باشد یا غیر محرم.
* سنت است که میت از قسمت پایین قبر، یعنی از محل پاها داخل قبر گذاشته شود

* میت درون قبر بر پهلولی راست، به سوی قبله خوابانده شود. سرش به طرف راست قبله و پاهایش به طرف چپ قبله باشد. تعامل مسلمانان از زمان رسول الله **صلی الله علیه و سلم** تا به امروز چنین بوده است.

*کسی که میت را در لحد می گذارد، بگوید: **«بِسْمِ اللَّهِ وَ عَلَی سَنَةِ رَسُولِ اللَّهِ»** یا **«و علی ملة رسول الله صلی الله علیه و سلم»**

* مستحب است کسانی که هنگام دفن حضور دارند، بعد از بستن لحد هر کدام به پری هر دو دست خود سه بار خاک برداشته ، درون قبر بریزد.

* بعد از فراغت از دفن میت ، انجام امور زیر سنت است:

۱- قبر، حدوداً به اندازه یک وجب از زمین برجسته شود و قبر هم سطح زمین نباشد تا مشخص گردد و از اهانت محفوظ بماند.
۲- قبر از بیرون مانند کوهان شتر ساخته شود.
۳- قبر بوسیله سنگ یا امثال آن علامتگذاری شود تا دیگر خویشاوندان و بستگانش در قرب و جوار او دفن شوند.
۴-بعد از دفن کردن هیچگونه کلماتی به میت تلقین نشود.

*در هنگام دفن میت، نشستن در کنار میت و قبر، بمنظور یادآوری و تذکر دادن حاضرین درباره موت و قبر و سایر رویدادهای پس از مرگ، جایز است.

* بیرون آوردن میت از قبر برای مصلحت شرعی مانعی ندارد. مثلا اگر میت بدون غسل و کفن دفن شده بود و غیره.

*حفر قبر برای خود قبل از مردن پسندیده نیست. زیرا رسول الله **صلی الله علیه و سلم** و یارانش چنین نکرده اند و علاوه بر این انسان نمی داند که در کجا مرگ به سراغش می آید. اگر هدف از این کار آماده شدن برای مردن و آمادگی برای آخرت باشد پس، با انجام عمل صالح بهتر می توان به این هدف رسید.

تعزیه

*تعزیه اهل میت، یعنی توصیه نمودن آنان به صبر و پاداش الهی کار مشروعی است. در
* اهل میت را به گونه ای تعزیت گوید که غم آنان را بزدایدد و موجب تسلی خاطر آنان بشود. و اگر شیوه های منقول از رسول الله **صلی الله علیه و سلم** را نمی داند با هرگونه سخن زیبا و تسلی بخش که مخالف شرع نباشد و در راستای تحقق صبر و خرسندی اهل میت باشد، آنان را تعزیت و تسلیت گوید .
* تعزیت گفتن محدود به سه روز نیست. طوری که بعد از سه روز تعزیت گفته نشود. بلکه هرگاه مناسب دیده شد ، تعزیت گفته شود

* از دو چیز بشدت باید اجتناب کرد، هر چند که مردم پای بند آن هستند:
۱- تجمع در یک جای مخصوص، مانند خانه ، قبرستان یا مسجد برای عرض تسلیت.
۲- درست نمودن غذا توسط اهل میت برای تعزیت کنندگان.

* سنت است که خویشاوندان و همسایگان، برای اهل میت غذا درست کنند.

* مسح کردن و دست کشیدن بر سر یتیم و اکرام آنان مستحب است.

آنچه از عمل دیگران به میت می رسد

* دعای مسلمان در حق میت بشرط اینکه، شرایط قبولیت دعا فراهم شود.

* قضا آوردن روزه های نذری توسط ولی میت

*پرداخت بدهی میت، توسط ولی یا غیر ولی

*در قبال اعمال نیک و شایسته ای که فرزند صالح میت، انجام می دهد به پدر و مادر او نیز، به همان اندازه اجر می رسد. بدون اینکه از اجر فرزند چیزی کاسته شود

* همچنین آثار نیک و صدقه جاریه‌ای که انسان از خود بر جای گذاشته باشد بعد از مرگ به او می رسد.

زیارت قبور

* زیارت به معنی دیدن و سر زدن به قبرستان برای تذکر مرگ و مراحل پس از مرگ جایز و مشروع می باشد.مشروط بر این که در کنار قبر و گورستان، سخنان و حرکت هائی که موجب ناخشنودی پروردگار عالم باشد، انجام نگیرد

* زیارت قبور، برای زنان نیز مستحب است. البته زنان نباید رفت و آمد زیادی به قبرستان داشته باشند.

* زیارت قبر کسانی که به غیر دین اسلام وفات یافته اند، بمنظور عبرت، جایز است.

*خواندن قرآن به هنگام زیارت قبر، نه تنها پایه و اساسی از سنت رسول الله **صلی الله علیه و سلم** ندارد، بلکه احادیث مذکور در مسائل گذشته دال بر عدم مشروعیت آن می باشد. چون اگر خواندن قرآن موقع زیارت قبور جایز بود، رسول الله **صلی الله علیه و سلم** آن را انجام می داد و صحابه **رضی الله عنه** را بدان راهنمائی می نمود.

* موقع دعاء برای میت رفع یدین (بلند کردن دستها) ، جایز می باشد.

*هنگام دعای برای میت، رو به قبر نکند، بلکه رو به قبله کند.

*هنگام زیارت قبر کافر بجای سلام و دعا، بشارت دوزخ به او داده شود

* نباید با کفش در میان قبرهای مسلمانان راه رفت و گذاشتن گل و انواع ریحان ، روی قبر روا نیست.

اعمالي که انجام دادن ان در قبرستان حرام است

۱- ذبح کردن و قربانی نمودن
۲-برجسته نمودن قبر بیش از خاهکائی که از حفر قبر بیرون آورده شده اند.
۳-صافکاری نمودن قبر توسط گچ،سیمان ، آجر و غیره.
۴-نوشتن روی قبر.
۵-ساختن اطاق و گنبد روی قبر.
۶-نشستن روی قبر.
۷- نماز خواندن رو به قبر
۸-نماز خواندن در کنار قبر اگر چه رو به سوی قبر نباشد.
۹- ساختن مسجد بر روی قبر
۱۰-برگزاری مراسم و جشن (عید) در کنار قبرها
۱۱- سفر به قصد زیارت برخی قبرها
۱۲- چراغانی و آذین بندی قبرها
۱۳-شکستن استخوانهای میت
۱۴- نبش قبور کفار جایز است.

بدعت هايي که شارع،صراحتا انها را از عوامل ضلالت و گمراهي دانسته

* کلیه گفتار، کردار و اعتقاداتی که معارض با سنت رسول الله **صلی الله علیه و سلم** باشند. ولو اینکه مبنای آنها «اجتهاد» باشد.

* کلیه اموری که رسول الله **صلی الله علیه و سلم** انجام دادن آنها را منع کرده، وقتی به قصد تقرب و عبادت انجام گیرند.

* انجام دادن کلیه اموری که مشروعیت آنها توقیفی و منوط به نص باشد ولی نصی در مورد آنها وجود نداشته باشد بدعت اند. مگر اینکه از جانب یکی از اصحاب رسول الله **صلی الله علیه و سلم** مکرراً و بدون سرزنش دیگر اصحاب انجام گرفته باشد.

* آنچه از روش کفار به عنوان عبادت انجام می گیرد.

* هر آنچه بعضی از علما مخصوصاً متأخرین آن را مستحب شمرده اند و در مورد آن دلیلی وجود ندارد.

* هر عبادتی که کیفیت انجام آن، از طریق حدیث ضعیف یا موضوع، به ما رسیده باشد.

* افراط و زیاده روی (غلو) در عبادات.

* هر عبادتی که در شرع، مقید به زمان و مکان نبوده و مردم آن را به زمان و مکان و یا به عدد و صفت خاصی مقید کنند.

مسایل و بدعتهای پدید آمده

گذاشتن قرآن بر بالین محتضر (کسی که در حال مردن است) – خواندن سوره «یس» بر بالین بیمار در حال مرگ – خواندن قرآن در کنار میت تا زمان غسل دادنش- اعلام خیر وفات میت از مناره های مساجد – گفتن:الفاتحه به روح میت ، هنگام شنیدن خیر وفات کسی – نوشتن اسم میت و این که او (میت) به شهادتین اعتراف کرده و نوشتن اسامی شخصیتهای صدر اسلام روی کفن و گذاشتن خاک مرقد فلان بزرگ در قبر یا کفن میت – نوشتن هر گونه دعا روی کفن – اعتقاد به اینکه اگر جنازه فرد نیک و صالحی باشد، وزن آن بر حمل کنندگان سنگینی نمی کند و به سرعت بسوی گورستان برده می شود- تلاوت قرآن، ذکر با جنازه با گفتن لا اله الا الله و خواندن قصیده برده، دلائل خیرات، اسماء حسنی و غیره.– بردن آتشدانی که در آن عود می گذارند و یا دود کردن عود – نماز خواندن بر میت غائب با علم به این که در محلی که فوت کرده، نماز جنازه بر وی خوانده شده است – خواندن سوره فاتحه بر سر میت و خواندن سوره بقره در کنار پاهایش – خواندن قرآن موقع ریختن خاک و پر کردن حفره قبر – تلقین میت.(پس از دفن) – التزام داشتن نصب دو سنگ بر قبر میت زن – مرثیه خواندن بعد از دفن میت در کنار قبر – ریختن آب روی قبر. (البته بخاطر استحکام اشکالی ندارد – تدارک دیدن غذا از طرف اهل میت برای تعزیت کنندگان و پذیرفتن دعوت – خواندن قرآن و ختم کردن آن در کنار قبر میت – بزرگداشت میت در شب چهلیم یا سالگرد وفات – حفر قبر قبل از مردن به منظور آمادگی برای مرگ – تعیین زمان برای زیارت قبور. مانند: روز سوم، هفتم، پانزدهم یا چهلم و غیره – این عقیده که دعا نزد قبور انبیاء و نیکان پذیرفته می شود. – گذاشتن تخته های چوبین یا سنگ مرمر روی قبرها. – نصب نرده در اطراف قبور. – تزئین قبور– بردن قرآن به قبرستان و خواندن آن بر میت. دفن کردن میت در محدوده ی مسجد، یا ساختن مسجد بر روی قبور